

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»
Кафедра загальної та диференціальної психології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ,
ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ»
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)

Одеса 2023

УДК 159.922

Рекомендовано до друку за рішенням вченої ради Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К.Д. Ушинського» (протокол № 13 від 29 червня 2023 року).

Рецензенти:

Завідувачка кафедри сімейної та спеціальної
педагогіки і психології Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»,
кандидат психол. н, доцент

Олена Бабчук

Завідувачка кафедри мовної та
психолого-педагогічної підготовки
Державного закладу
«Одеського національного економічного університету»
д.психол.н., доцент

Юлія Асеева

Василенко І. А., Методичні рекомендації до проведення практичних занять,
організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психологія вищої
освіти» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура): метод. реком. Одеса,
Університет Ушинського, 2023. 53 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації
самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психологія вищої освіти» містять:
передмову, загальну інформацію про навчальну дисципліну, теми лекційного
курсу, плани семінарських занять, питання для самоперевірки, вимоги до
виконання самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних
завдань.

© Василенко І.А. 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
1.1 Опис навчальної дисципліни.....	7
1.2 Критерії оцінювання за різними видами роботи.....	8
РОЗДІЛ 2. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ	11
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	14
3.1. Теми практичних занять.....	14
РОЗДІЛ 4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	17
РОЗДІЛ 5. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ.....	34
5.1 Приблизна тематика есе.....	34
5.2 Методичні вказівки щодо оформлення есе.....	39
РОЗДІЛ 6. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	40
6.1. Приклади тестових завдань для поточного контролю.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Психологія вищої освіти» як психологічна дисципліна є складовою частиною професійної підготовки майбутніх викладачів вищої освіти, фахівців з фізичного виховання та спорту. У структурі підготовки фахівців з фізичної культури і спорту займає важливе місце навчальна дисципліна «Психологія вищої освіти». Цей предмет є необхідним для забезпечення повноцінного професійного розвитку майбутніх спеціалістів у галузі фізичної культури і спорту, оскільки він спрямований на вивчення психологічних аспектів навчального процесу, особливостей мотивації і саморегуляції студентів, а також формування психологічних компетенцій у процесі їх професійної підготовки.

Метою навчальної дисципліни «Психологія вищої освіти» є розширення теоретичних знань студентів про психологічні процеси, що відбуваються в освітньому середовищі, розуміння психологічних механізмів, що впливають на успішність навчання та професійну діяльність майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. Завданням курсу є розвиток у студентів психологічної грамотності, вміння аналізувати і прогнозувати психологічні процеси, використовувати отримані знання для вирішення практичних завдань у своїй професійній діяльності.

Психологія вищої освіти є однією з ключових дисциплін, яка займає важливе місце у структурі підготовки фахівців з фізичної культури і спорту. Ця дисципліна досліджує психологічні аспекти, які виникають у контексті вищої освіти та мають вплив на процеси навчання, виховання та професійного розвитку майбутніх фахівців у сфері фізичної культури і спорту.

Психологія вищої освіти вивчає різноманітні аспекти студентського життя, такі як мотивація до навчання, студентська адаптація, психологічні особливості студентів різних вікових груп та їх вплив на академічну успішність. Крім того, вона досліджує взаємодію між студентами та викладачами, психологічні чинники, що впливають на навчально-виховний процес, а також формування професійної ідентичності та професійних компетенцій у майбутніх фахівців.

Вивчення психології вищої освіти має на меті розкриття основних теоретичних підходів та концепцій психологічної науки, які є основою для розуміння психологічних процесів, що відбуваються у вищій освіті. Це дозволяє фахівцям з фізичної культури і спорту використовувати ці знання для покращення якості навчально-виховного процесу, адаптації студентів, підвищення їх мотивації та досягнення високих результатів у професійній діяльності.

Таким чином, психологія вищої освіти включає в себе широкий спектр тем, які стосуються психологічних аспектів навчання та професійного розвитку студентів фізичної культури і спорту. Вона допомагає розкрити особливості студентського середовища, виявити фактори, що впливають на успішність студентів, розвинути навички міжособистісної комунікації та лідерства, а також сприяє формуванню психологічної готовності до професійної діяльності.

Враховуючи важливість психології вищої освіти, її вивчення необхідно проводити як у теоретичній, так і у практичній площинах. Студенти отримують знання про основні психологічні концепції, методи дослідження та інструменти, які дозволяють проводити практичну роботу з психологічним супроводом навчального процесу. Це сприяє підвищенню ефективності навчання та розвитку студентів фізичної культури і спорту, а також формуванню компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності у цій галузі.

Отже, психологія вищої освіти відіграє важливу роль у підготовці фахівців з фізичної культури і спорту, сприяючи їхньому розвитку як особистостей, формуванню професійних навичок і високих досягнень у професійній сфері.

Виконання завдань, визначених для самостійної роботи студентів із дисципліни «Психологія вищої освіти» спрямоване на формування знань про: предмет та завдання психології вищої освіти; основні категорії психології вищої освіти; психологічну характеристику студентів та викладачів; психологічні особливості студентського віку; основні психологічні чинники, які впливають на організацію навчально-виховного процесу. Запропоновані теми для самостійної роботи магістрів сприятимуть формуванню уявлень про сфери застосування

психологічних знань у майбутній професійній діяльності фахівців з фізичного виховання та спорту; про сучасні психологічні парадигми організації навчально-виховного процесу; про зв'язок даної дисципліни з іншими галузями знань.

Метою навчальної дисципліни "Психологія вищої освіти" є забезпечення, опанування здобувачами загальних понять про зміст і закономірності знань вищої освіти, основних методологічних та теоретичних засад психологічної науки, яка є основою для їхньої практичної роботи. Вона має на меті також формування мотивації у здобувачів стосовно використання набутих знань у професійній діяльності.

Ця дисципліна спрямована на розширення розуміння здобувачами процесів, що відбуваються у сфері вищої освіти, а також на вивчення теоретичних підходів та концепцій, що лежать в основі психологічних аспектів вищої освіти. Шляхом опанування цих знань здобувачі отримують можливість аналізувати та розуміти психологічні процеси, які впливають на ефективність навчання, виховання та професійного розвитку в контексті вищої освіти.

Крім того, метою дисципліни є стимулювання мотивації у здобувачів щодо використання набутих знань у професійній діяльності. Це досягається шляхом викладання практичних аспектів, аналізу прикладів та сценаріїв з реального життя, які демонструють, як психологічні знання можуть бути успішно використані у роботі зі студентами та викладачами, підвищуючи якість навчально-виховного процесу та сприяючи розвитку особистості студента.

Отже, мета навчальної дисципліни "Психології вищої освіти" полягає в тому, щоб студенти здобули не лише теоретичні знання про психологічні аспекти вищої освіти, але й були мотивовані та здатні застосовувати ці знання у практичній сфері своєї професійної діяльності.

Очікувані результати вивчення дисципліни:

Знати:

методологічні і теоретичні засади психології вищої освіти;

основні принципи психології вищої освіти;
перспективні цілі і завдання психології вищої освіти;
динаміку і структуру процесу засвоєння знань студентами: етапи і стадії;
основні ефекти і феномени лекційних, семінарських та лабораторних
занять;

якості викладача психології, які є провідними у становленні суб'єкт-
суб'єктних стосунків викладача і студента;

типові помилки викладача психології;

особливості засвоєння психологічних знань студентами;

основні ідеї та наукові підходи, які використовуються при викладанні
психології;

основи професійної етики.

Ґрунтуючись на одержаних у процесі вивчення дисципліни знаннях,
здобувачі повинні **вміти**:

розрізняти індивідуально – психологічні якості та властивості, а також
характеристики людської особистості, з метою найефективнішої взаємодії в
різних видах діяльності;

застосовувати напрацьовані знання та проводити психологічні
дослідження у різних галузях діяльності учителя фізичної культури;

діагностувати характеристики та особливості прояву різних психічних
процесів, станів і властивостей людини, залежно від ситуації та обставин.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в
контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності.

РОЗДІЛ 1

1.1 ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Статус дисципліни: Обов'язкова	
	Освітньо-професійна програма:	Мова навчання: українська	
Модулів – 1	Спеціальність: 014 Середня освіта (Фізична культура)	Рік навчання:	
Змістових модулів – 2		перший	перший
Індивідуальне навчально – (есе)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 самостійної роботи студента - 4	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		10 год	4 год
		Практичні	
		20 год	6 год
		Самостійна робота	
		50 год	70 год
		Індивідуальні завдання:	
		10 год	10 год
		Вид контролю: екзамен	

1.2. Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Вид роботи	бали	критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач вищої освіти не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем.
	5-8 бали	Здобувач вищої освіти виступає на занятті епізодично. Не висловлює власних міркувань з порушених питань. Ускладнюється з відстоюванням власної позиції
	9-11 бали	Здобувач вищої освіти не завжди бере активну участь у практичному занятті. Висловлює обґрунтовані міркування, наводить приклади і відстоює власну позицію щодо

		обговорюваних питань.
	12-14 бали	Здобувач вищої освіти бере активну участь у практичному занятті. Висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади і відстоює власну позицію щодо обговорюваних питань.
Самостійна робота	0 балів	Завдання не виконано.
	1-2 бали	Завдання виконано формально, стандартними фразами, без власних роздумів.
	3–4 бали	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (есе)	0 балів	Завдання не виконано.
	1–7 балів	Завдання виконано формально, стандартними фразами, без власних міркувань
	8-12 балів	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками. Підготовлена презентація.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Психологія вищої освіти» за навчальним планом передбачає підсумковий контроль у формі усного екзамену, на який відводиться 20 балів. Здобувач вищої освіти може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів не менше як 40. Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не анулюються, а сумуються. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів.

На екзамені кількість балів здобувач отримує за оцінкою кожного з трьох питань білету усного екзамену:

Бали	Критерії
------	----------

0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1-5 балів	Студент розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення, але досить невпевнено; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання завдань на практичних заняттях.
6-10 балів	Студент вищої освіти знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу, але не вміє логічно думати, робити власні висновки; може самостійно виконати лише частину завдань практичних занять.
11-15 балів	Студент надає відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі; виконує завдання практичних занять з незначними огріхами.
16-20 балів	Студент вищої освіти уміє розмірковувати, робити власні висновки; надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання. Під час виконання завдань практичних занять виконує все самостійно.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ВСІМА ВИДАМИ КОНТРОЛЮ

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 A)	Студент демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно відшукує, обробляє та аналізує інформацію; спирається на можливості інформаційних та комунікаційних технологій. Здобувач виявляє повагу та цінує українську національну культуру, багатоманітність та мультикультурність у суспільстві. Здобувач вільно генерує нові ідеї, може виявляти та розв'язувати проблеми, супроводжуючи дані дії ініціативністю та підприємливістю. При участі в практичних заняттях студент проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення. Студент виявляє вміння здійснювати міжособистісну взаємодію, працювати в команді, спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня. Студент виявляє вміння

	самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент виявляє невпевненість у поясненні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82-89 B)	Здобувач демонструє знання, володіння матеріалом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення психологічної науки в організації педагогічної діяльності у закладах загальної середньої освіти. Але студент припускається незначних помилок. При виконанні практичних завдань здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.
Добре (74-81 C)	Здобувач, загалом, володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення психологічної науки, що застосовуються в організації педагогічної діяльності, може аналізувати практичні ситуації, але припускається помилок, які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. Пояснює основні положення, дає правильні відповіді щодо здійснення контролю та об'єктивного оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів середньої освіти. Але у відповідях зустрічаються помилки, які сам виправляє та може працювати у команді.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є ортодоксальними, орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань, розуміючи їх сутність та самостійно визначаючи шлях їх вирішення. Але виконуючи практичне завдання за зразком, припускається неточностей, помилок, котрі усуває під керівництвом викладача, спирається на підтримку однокурсників. Студент розуміє основні правила та вимоги використання психологічних теоретико-методичних знань у сфері сучасного виховного процесу.

Задовільно (60-63 E)	Здобувач поверхнево оволодів знаннями з вікової та педагогічної психології, розуміє основні положення та може їх застосовувати на мінімально допустимому рівні. Знання щодо організації психологічної роботи у сфері педагогічної діяльності вчителя історії несистемні, фрагментарні. При їх виконанні студент спирається на допомогу викладача або однокурсників. Під час практичних занять виявляє пасивність, припускається значної кількості помилок, виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач не у повній мірі опанував знання з курсу вікової та педагогічної психології, не виконує вимоги навчальної програми. У студента частково сформовані психологічні знання, ситуативно застосовуються уміння виконувати практичні завдання та навички практичної роботи з використання основ психологічної науки в організації педагогічної діяльності у закладах середньої освіти. Виконання завдань практичних занять безсистемне, ситуативне. Студент постійно очікує допомоги викладача або однокурсників.
Незадовільно (0-34)	Здобувач не володіє знаннями з курсу вікової та педагогічної психології, не виконує вимоги програми навчальної дисципліни. У студента не сформовані знання, уміння та навички з дисципліни, що вивчається.

РОЗДІЛ 2.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1. Психологія вищої освіти: студентський період життя людини

Тема 1. Психологія вищої освіти, її предмет, завдання та методи

Предмет психології вищої освіти як галузь психологічної науки. Завдання психології вищої освіти. Зв'язок психології вищої освіти з іншими галузями психологічних знань.

Принципи психологічного дослідження: науковість, об'єктивність, поетапність. Класифікація методів збору емпіричних психологічних фактів.

Методи інтерпретації одержаних даних. Етика дослідника. Поняття про методику психологічного дослідження. Дослідницькі вміння.

Тема 2. Загальна психологічна характеристика студентського віку

Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості (психофізіологічні особливості, протиріччя, соціальна ситуація розвитку).

Адаптація студента до навчання у вищій школі, види адаптації, умови ефективності. Типологічні особливості студентів, що виявляються в навчальній діяльності та поведінці. Врахування психологічних особливостей юнацького віку при роботі зі студентами.

Тема 3. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищої освіти

Навчально-професійна діяльність як провідна в студентському віці. Формування професійної спрямованості особистості студента. Розвиток «Я-концепції» як показника особистісного зростання і професійного становлення студента. Складові та функції «Я-концепції».

Формування професійних та особистісних якостей майбутнього фахівця. Розвиток творчості студентів. Готовність до професійної діяльності випускника.

Тема 4. Психологія студентської групи

Психологічні особливості студентської групи та її структура. Рівні розвитку студентської академічної групи. Соціально-психологічні явища в студентській групі та їх вплив на особистість окремого студента. Проблема лідера та лідерства в студентській групі. Соціально-психологічний клімат у групі та його вплив на її працездатність.

Змістовий модуль 2. Психологічні засади учіння та розвитку особистості студента

Тема 5. Психологічний аналіз учіння студентів

Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності. Мотиваційна спрямованість учіння студента. Формування професійних мотивів навчання. Власна пізнавальна активність студента, її спрямованість на засвоєння професійних знань, умінь і навичок. Розвиток творчого потенціалу студентів під час навчання.

Психологічні принципи організації навчально-професійної діяльності студентів. Психологічні аспекти організації самостійної роботи студентів. Психологічні причини неуспішності студентів і шляхи їх подолання.

Тема 6. Комунікативна взаємодія викладача зі студентами

Роль педагогічного спілкування в навчальному процесі ВНЗ. Проблеми розуміння, визнання та прийняття студента. Активне рефлексивне слухання та «Я-повідомлення» в комунікативній взаємодії. Діалогічне спілкування.

Протиріччя та бар'єри спілкування, причини їх виникнення та засоби регулювання. Особливості педагогічного конфлікту, стадії розвитку, поведінка конфліктуючих сторін. Психологічні передумови та шляхи вирішення педагогічного конфлікту.

Тема 7. Психологія особистості та діяльності викладача вищої освіти

Психологічна характеристика викладача вищої освіти як особистості. Характеристика самосвідомості викладача, аналіз його професійної компетентності та майстерності. Вплив «Я-концепції» викладача на його науково-педагогічну діяльність.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

3.1. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин	
	денна	заочна
	форма	форма
Змістовий модуль 1. Психологія вищої освіти: студентський період життя людини		
Т.1. Круглий стіл: Психологія вищої освіти, її предмет, завдання та методи	2	2
Т.2. Вирішення практичних завдань Загальна психологічна характеристика студентського віку	4	
Т. 3. Круглий стіл: Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою	2	2
Т. 4. Кейс-стаді: Психологія студентської групи	4	
Змістовий модуль 2. Психологічні засади учіння та розвитку особистості студента		
Т. 5. Тренінг. Психологічний аналіз учіння студентів	2	2
Т.6. Круглий стіл: Комунікативна взаємодія викладача зі студентами	2	
Т.7. Вирішення практичних завдань. Психологія особистості та діяльності викладача вищої освіти	4	
Разом:	20	6

Змістовий модуль 1. Психологія вищої освіти: студентський період життя людини

Тема 1. Круглий стіл: Психологія вищої освіти, її предмет, завдання та методи

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком. Обґрунтуйте, значення та місце психологічних знань щодо теоретичних засад предмета, завдання та методів

Завдання. Сформулюйте та здійсніть аналіз завдання психології вищої освіти на сучасному етапі реформування вищої освіти в Україні. Означте передумови та чинники становлення і розвитку вітчизняної психології вищої освіти в Україні. Охарактеризуйте основні категорії психології вищої освіти.

Тема 2. Вирішення практичних завдань Загальна психологічна характеристика студентського віку

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: Компетентності, знання, вміння та особистісна підготовка магістранта.

Завдання. Робота в мікрогрупах. Кожна група надає пояснення завдань, що розкривають. Уміти складати психологічну характеристику студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості, знати типологічні особливості сучасних студентів, що виявляються у навчально професійній діяльності та поведінці. Результати доповісти на практичному занятті.

Тема 3. Круглий стіл: Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком. Обґрунтуйте, значення та місце процесу професіоналізації особистості студента як новоутворення студентського віку,

Завдання. Сформулюйте та надайте пояснення особливості формування професійної спрямованості, професійної позиції та розвиток Я-концепції

студента як майбутнього фахівця з вищою освітою, уявлення про фахову компетентність як показник психологічної готовності студента до самостійної професійної діяльності психологічної служби.

Тема. 4. Кейс-стаді: Психологія студентської групи

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: Охарактеризуйте психологічні особливості студентської групи, її структури та розвитку.

Завдання. Охарактеризуйте та надайте рекомендації, щодо соціально-психологічних явищ студентських груп.

Змістовий модуль 2. Психологічні засади учіння та розвитку особистості студента

Тема. 5. Тренінг. Психологічний аналіз учіння студентів

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком. Психологічні принципи організації навчально-професійної діяльності студентів у вищій освіті

Завдання. Робота в мікрогрупах. Кожна група надає пояснення завдань, що розкривають специфіку психологічних особливостей формування у студентів професійних мотивів навчання та пізнавальної активності, психологічні аспекти організації самостійної роботи студентів. Групи готують презентації власних проєктів, кожен проєкт обговорюється, робиться висновок.

Тема. 6. Круглий стіл: Комунікативна взаємодія зі студентами

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком. Обґрунтуйте, значення та місце процесу професіоналізації особистості студента як новоутворення студентського віку.

Завдання. Сформулюйте та надайте пояснення які стратегії комунікації викладача допомагають підтримувати позитивну атмосферу в аудиторії? Які

методи викладання використовуєте для забезпечення ефективної комунікації зі студентами? Яким чином викладач повинен стимулювати студентів до задавання питань та висловлення своїх думок?

Тема 7. Вирішення практичних завдань. Психологія особистості та діяльності викладача вищої освіти

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком. Доведіть, важливість та місце психологічних основ науково педагогічної праці та особистості викладача вищої освіти.

Завдання. Сформулюйте певні особливості діяльності викладача вищої освіти, які реалізуються при різних стилях взаємодії. Підготуйте рекомендації, щодо основних шляхів формування педагогічної майстерності і підвищення рівня професіоналізму викладачів вишів.

РОЗДІЛ 4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль 1. Психологія вищої освіти: студентський період життя людини

Тема 1. Психологія вищої освіти, її предмет, завдання та методи

Питання для самостійної роботи

1. Розкрийте предмет і завдання психології вищої освіти.
2. Обґрунтуйте місце курсу з «Психології вищої освіти» в системі підготовки науково-педагогічних працівників.
3. Розкрийте основні категорії психології вищої освіти та доведіть їх системність.
4. Назвіть провідні проблеми психології вищої освіти з погляду сучасного реформування освіти.
5. Визначте основні напрями гуманітаризації сучасної освіти.
6. Які є психологічні передумови виконання викладачем завдань реформування вищої освіти?
7. Які ознаки характерні для навчання у вищій школі?

8. Які функції виконує модель особистості фахівця з вищою освітою?
9. Розкрийте поняття освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціальності й освітньо-професійної програми та зв'язок між ними.
10. Які компоненти включає професіограма?
11. Розкрийте поняття фахової компетентності і професійної культури.
12. Розкрийте роль цінностей у становленні фахівця.
13. Які моделі ціннісної системи особистості Вам відомі, охарактеризуйте їх?
14. Проаналізуйте сучасні підходи до розуміння предмета психології вищої освіти
15. Чому в епоху інформаційного суспільства набула актуальності ідея безперервного навчання?
16. Охарактеризуйте та порівняйте організацію вищої освіти на знанієвій основі та в межах компетентнісного підходу.
17. Які основні завдання психології вищої освіти як науки?
18. Якими є дидактичні завдання викладання дисципліни "Психологія вищої освіти"?
19. Укажіть специфіку діяльності й можливі ускладнення на шляху професійного становлення викладача ВНЗ.
20. Охарактеризуйте систему базових категорій психології вищої освіти.
21. Формування соціально-професійних компетенцій як безумовне завдання психології вищої освіти.
22. Наведіть різні підходи до визначення поняття "соціалізація".
23. Охарактеризуйте освітню соціалізацію, її механізми та чинники.
24. Перерахуйте види компетентності й коротко охарактеризуйте їхню сутність.
25. Дайте характеристику освітній соціалізації як чинника розвитку соціально-професійних компетенцій сучасного студента.

Список літератури

Андрущенко В.П. Проблеми і перспективи розвитку вищої освіти в Україні

на зламі століть Директор освіти. - 2000. - №42, 43. - С. 1-2, С. 8-9.

Базилевич В.Д., Поночовний М.І. Професійна та гуманітарна національна культура і проблеми її формування у вузі Деякі аспекти формування національної культури студентської молоді: зб. наук. ст. – М-во освіти України, інститут змісту і методів навчання. – К., 1997. – С 7.

Бех І. Д. Духовна енергія вчинку Освіта і управління. - 2005. - №1. - С. 51-58.\

Вища освіта в Україні: Навч. Посібник за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. – К.: Знання, 2015.

Зязюн І. Естетична регуляція ціннісної свідомості Вища освіта України. - 2005. - №3. - С. 5-12.

Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психологічний розвиток особистості. – К., 1989. – 706 с.

Моделі гармонізації національних і міжнародних стандартів освіти у контексті Болонського процесу Матеріали Міжнародного семінару 27-28 травня 2014 р. – Львівський нац. ун-т ім. І.Франка.– Львів.: Літопис, 2014.

Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу / Документи і матеріали у 2-х ч. Упорядники: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., І.І.Бабин. – Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім.В.Гнатюка, 2016. – Частина 2.

Подольак Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. – К.:ТОВ «Філ-студія», 2006.–320 с.

Радчук Г. Аксіопсихологія вищої освіти. Монографія. – Тернопіль: ТНПУ, 2009. – 415 с.

Рябченко В. Деякі концептуальні проблеми навчання і виховання студентів у сучасних вищих навчальних закладах України Вища освіта України. - 2005. - №3. - С. 40-44.

Цінності освіти і виховання: Наук.-метод. зб. АПН України; Центр інформації та документації Ради Європи в Україні О.В.Сухомлинська (ред.). - К., 1997. - 224 с.

Штепа О. С. Пропріум зрілої особистості Практична психологія та соціальна робота. - 2016. - №2. - С. 26-32.

Тема 2. Загальна психологічна характеристика студентського віку

Питання для самостійної роботи

1. Розкрийте сутність поняття студентство в цілому.
2. Охарактеризуйте психологічні характеристики студентства.
3. У чому проявляються основні риси студентства як соціальної групи?
4. Які психологічні характеристики відрізняють студентів від інших вікових груп?
5. Характерні особливості психічного та соціального розвитку у студентському віці.
6. Дайте стислу характеристику сучасної вітчизняної теорії психічного розвитку. Зверніть увагу на провідні процеси соціалізації, які забезпечують виникнення новоутворень психіки на різних вікових щаблях онтогенезу людини.
7. У чому полягають особливості соціальної ситуації розвитку студентів?
8. Особливості розвитку когнітивної сфери студентів?
9. Розкрийте особливості "Я-концепції" у студентському віці.
10. Викладіть особливості морального розвитку у студентському віці.
11. Охарактеризуйте основні напрями розвитку особистості студента під час навчання у ВНЗ.
12. Особливості проведення психологічної діагностики студентства.
13. Адаптація студентів до навчання у ВНЗ.
14. Типологія студентів: аналіз різних підходів і класифікацій.
15. Аналіз сучасних психолого-педагогічних досліджень студентства.
16. Особливості пізнавальної сфери у студентському віці.
17. Основні шляхи становлення студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності.
18. Психологічні особливості учіння як основного виду діяльності студентів.

- 19.Індивідуально-психологічні передумови ефективності навчальної діяльності студента.
- 20.Вплив освітньої діяльності на особистість людини.
- 21.Психологічні фактори й бар'єри розвитку здібностей студентів у навчальній діяльності.
- 22.Актуальні проблеми сучасної студентської молоді.
- 23.Умови успішної соціалізації студентів в процесі навчання у ВНЗ.
- 24.Основні напрями підвищення ролі ВНЗ у процесі соціалізації студентів.
- 25.Загальні, спеціальні та соціальні здібності студентів у процесі освітньо-професійної соціалізації студентів.

Список літератури

- Власова О. І. Психологія соціальних здібностей: структура, динаміка, чинники розвитку : монографія. – К., 2005.
- Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості С. Д. Максименко. – К., 2006. – С. 25–28.
- Мілютіна К. Л. Трансформація ідентичності особистості у сучасному суспільстві Вища освіта Украї- ни, 2012. – Т. 1. – Дод. 3. – С. 142–149.
- Эриксон Э. Ідентичність: юність та криза Э. Эриксон, 1996.
- Зайцева І. В. Мотивація учіння студентів: Монографія. - Ірпінь, 2000. - 191 с.
- Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій: Навч. посібник. – Луцьк: редакційно-видавничий відділ Волинського державного університету, 1997. – С . 18-20.
- Зубалій Н. П. Психологічний аналіз структури позитивного ставлення до учіння студентів Наук, записки: Зб. наук, праць. – К.: НПУ, 2001. – Вип. 40. - С. 221-223.
- Мостова І. Першокурснику: поради психолога. – К.: Тандем, 2000. – 76 с.
- Подольак Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. К.: ОВ «Філ-студія», 2006. – 320с.
- Рибалка В.В. Психологія розвитку творчої особистості. Навч. посібник. –

К.: ІН, 1996. – 236 с.

Шайдур І. Психолого-педагогічні аспекти організації самостійної роботи студентів Рідна школа. - 2000. - №3. - С. 54-55.

Тема 3. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою

Питання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте основні соціально-психологічні протиріччя характерні для сучасної студентської молоді.
2. Формування професійної спрямованості студента як необхідна умова навчання у ВНЗ.
3. Охарактеризуйте особливості розвитку та прояву соціальних здібностей у студентському віці.
4. Розведіть поняття "ідентичність" і "професійна ідентичність".
5. Як відбувається формування професійної ідентичності?
6. Що таке "криза професійного становлення"?
7. Перерахуйте ціннісні орієнтації, характерні для студентського віку.
8. Розкрийте психолого-педагогічні особливості формування професійної спрямованості студента як необхідної умови успішності його навчання у ВНЗ.
9. Охарактеризуйте структуру учіння як навчальної діяльності.
10. Опишіть існуючі у психологічній літературі підходи до розуміння та структури навчальності.
11. Розкрийте психологічний зміст компонентів діяльності учіння за Г. С. Костюком.
12. Охарактеризуйте психологічні показники сформованості навчально-пізнавальної діяльності студента.
13. Здійсніть рівневий аналіз діяльності учіння. Які складові є характерними для кожного рівня аналізу.
14. Розкрийте вікові особливості навчальності.
15. Проблема формування учбової мотивації студентів.

16. Вкажіть шляхи підвищення навчальної мотивації студентів ВНЗ.
17. Структура й рівні особистісно-професійного саморозвитку майбутніх спеціалістів.
18. Якими є інтелектуальні умови науково-дослідної діяльності студента?
19. Дайте характеристику психологічних особливостей суспільно-громадської діяльності студентів.
20. Розкрийте поняття формування професійного досвіду студента, якими є його складові?
21. Назвіть основні закономірності засвоєння знань студентами.
22. Яку роль відіграє формування умінь і навичок студента в його професіоналізації?
23. Охарактеризуйте рівні самостійної діяльності студентів.
24. Розкрийте умови, що забезпечують успішне виконання самостійної роботи.
25. Розкрийте поняття готовності особистості до професійної діяльності

Список літератури

- Власова О. І. Психологія соціальних здібностей: структура, динаміка, чинники розвитку : монографія. – К., 2005.
- Власова О. І. Методика викладання психології : підручник – К., 2012.
- Гончаренко С. Український педагогічний словник – К., 1997.
- Занюк С. Психологія мотивації: навч. посіб. – К., 2002.
- Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. – К., 2004.
- Корнієнко І. О. Стратегії копінг-поведінки особистості студента в ситуації неспіху: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 "Педагогічна та віково-ва психологія". – К., 2010. – 24, [1] с.
- Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості С. Д. Максименко. – К., 2006. – С. 25–28.

Москаленко В. В. Обдарованість і діяльність Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – № 10. – С. 76–77.

Отрощенко Л. С. Використання інноваційних методів навчання у професійній підготовці економістів-міжнародників у Німеччині Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 20. – С. 436–441.

Семиченко В. А. Діалогізм як базова ознака сучасної методології науки Психологія діалогу і світ людини Зб. наук. праць Кіровоград. держ. пед. ун-ту ім. Володимира Винниченка. – Кіровоград, 2012. – Т.1. – С. 118–133.

Хьюит Л. "Цельная жизнь для студентов" Люк д'Абади ; пер. с англ. В. Хозинского. – М., 2012.

Ящук І. П. Формування життєвої компетентності особистості старшокласників загальноосвітніх шкіл України: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.07; Інститут проблем виховання АПН України. – К., 2001.

Alberto P. & Troutman, A. Applied behavior analysis for teachers, 7th edition.: Prentice Hall. 2005.

Тема 4. Психологія студентської групи

Питання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте соціально-психологічні особливості студентського колективу.
2. Які компоненти включає структура студентського колективу?
3. Дайте характеристику видів взаємин між студентами та розкрийте їх вплив на становлення фахівця.
4. Розкрийте причини порушень взаємин між студентами.
5. Охарактеризуйте соціально-психологічні явища у студентській групі, які позитивно впливають на становлення фахівця.
6. Яким повинен бути соціально-психологічний клімат у студентській

групі?

7. Яку роль відіграють традиції ВНЗ у становленні фахівця?
8. Сформулюйте десять правил роботи куратора зі студентською групою.
9. Розкрийте поняття студентської групи як малої соціальної групи.
10. Охарактеризуйте стадії розвитку студентської групи.
11. Види взаємостосунків між членами групи.
12. Проаналізуйте різні підходи до соціально-психологічного аналізу групи.
13. Що належить до основних феноменів групової динаміки?
14. У чому полягає сутність "ідіосинкратичного кредиту"?
15. Соціометрія як спосіб вияву соціального статусу студентів у групі.
16. Співвідношення понять соціальний статус, груповий ранг і соціальна роль.
17. Різні аспекти створення соціально-психологічного й навчально-організаційного клімату у студентській групі ВНЗ.
18. Особливості впливу соціального розвитку особистості та соціальних здібностей на соціальний статус студента в групі.
19. Особливості міжособистісних стосунків у студентському колективі. Вплив внутрішньо групових стосунків на розвиток особистості студента як майбутнього професіонала.
20. Лідерство як феномен в академічній групі.
21. Дайте характеристику видів взаємин між студентами та розкрийте їх вплив на становлення фахівця.
22. Розкрийте причини порушень взаємин між студентами.
23. Охарактеризуйте соціально-психологічні явища у студентській групі, які позитивно впливають на становлення фахівця.
24. Яким повинен бути соціально-психологічний клімат у студентській групі?
25. Яку роль відіграють традиції ВНЗ у становленні фахівця?

Список літератури

Бех І.Д. Технологія інтимно-особистісного спілкування Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. - 2003. - № 1. - С. 17-29.

Булах І., Долинська Л. Викладач-студент: психологія міжособистісних взаємодій: Навчально-методичний посібник. – К., 2005. – 106 с.

Булах І.С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів. Навчально-методичний посібник. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2002. – 114с.

Бурдейна Л. Діалогічне спілкування як необхідна умова формування моральної культури студентської молоді Педагогіка і психологія професійної освіти. - 2004. - №4. - С. 38-46.

Винославська О.В. Зміст моделі психолого-управлінського консультування працівників навчальних закладів з проблеми ефективної міжособистісної взаємодії Практична психологія та соціальна робота. — 2004. — №3. — С. 1-3.

Галян О.І. Діалогічна парадигма міжособистісної педагогічної взаємодії Психологія: Зб. наук, праць. – К.: НПУ, 1999. – Вип. 1 (4). – С. 82-88.

Заброцький М.М., Максименко С.Д. Комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування. – Київ-Житомир: Волинь, 2000. – 32 с.

Карамушка Л.М. Психологія управління закладами середньої освіти: Монографія. – К.: Ніка-Центр, 2000. – 332 с.

Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект): Монографія. – К.: МАУП, 2000. – 286 с.

Корніяка О.М. Педагогічна діяльність і культура педагогічного спілкування Практична психологія і соціальна робота. - 2003. - № 1. - С. 38-43.

Мединцев В.О. Деякі теоретичні джерела діалогічного підходу в психології Практична психологія та соціальна робота. - 2000. - №9-10.- С. 107-109.

Сагач Г.М. Мистецтво ділової комунікації: Навч. посібник. – К., 1996.
22.Сергієнко І.М. Підготовка спеціалістів соціономічних професій до діалогічного спілкування Педагогіка і психологія професійної освіти. - 2006.-№1. - С. 129-139.

Сидоренко О.Л. Про способи підвищення ефективності взаємодії викладача зі студентами Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. - 2002. - № 1-2. - С. 83-88.Чепелева Н.В. Діалог як механізм творчої діяльності Психологія: Зб. наук, праць. - К.: НПУ, 1998.- Вип. 2.- С. 3-11.

Змістовий модуль 2. Психологічні засади учіння та розвитку особистості студента

Тема 5. Психологічний аналіз учіння студентів

Питання для самостійної роботи

1. Розкрийте особливості пізнавальних психічних процесів студентів.
2. Обґрунтувати, чому навчально-професійна діяльність є провідною діяльністю в студентському віці? Які зміни в структурі особистості студента відбуваються під її впливом?
3. Чи згодні Ви з визначенням навчально-професійної діяльності як процесу саморозвитку і самовиховання студентів? Чому?
4. Розкрийте рекомендації щодо підвищення продуктивності навчальної праці студентів.
5. Які основні правила підготовки до наступної лекції й участі в практичних заняттях?
6. Які основні етапи розвитку працездатності та яким чином можна підтримувати її на високому рівні?
7. Що включає в себе вміння слухати лекцію?
8. Охарактеризуйте форми адаптації студентів?
9. Які форми самостійної роботи ви використовуєте?
10. Коли студент стає суб'єктом власної навчальної діяльності? Чи кожен студент є суб'єктом цієї діяльності?
11. Який зміст поняття «вміння вчитися»? Які дії студента характеризують його вміння вчитися самостійно?
12. Чи можна поставити рівність між творчістю і мисленням? Що заважає студентам розвивати творчий потенціал мислення?

13. Організовуючи навчання, викладач мусить насамперед забезпечити мету чи мотив? Чому?
14. Які мотиви сприяють успішному навчанню студента?
15. Порівняти «знання-інформацію» та «наукові знання — життєві знання».
16. Розкрийте вимоги науково-дослідної діяльності до особистості студента.
17. Розкрийте поняття формування професійного досвіду студента, якими є його складові?
18. Охарактеризуйте рівні самостійної діяльності студентів.
19. Розкрийте умови, що забезпечують успішне виконання самостійної роботи.
20. В яких напрямках відбувається розвиток особистості студента як майбутнього фахівця?
21. Які труднощі зростання особистості фахівця з вищою освітою визначаються сучасними психологами?
22. Яка роль позитивної «Я-концепції» студента в його професійному становленні?
23. Охарактеризувати показники професійної зрілості студента.
24. Які передумови і шляхи формування професійної спрямованості особистості студента?
25. Розкрийте поняття готовності особистості до професійної діяльності.

Список літератури

Власова О. І. Психологія соціальних здібностей: структура, динаміка, чинники розвитку монографія. – К., 2005.

Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики— К., 2004.

Корнієнко І. О. Стратегії копінг-поведінки особистості студента в ситуації неуспіху: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 "Педагогічна та віко- ва психологія" І. О. Корнієнко. – К., 2010. – 24,

Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості С. Д. Максименко. – К., 2006. – С. 25–28.

Отрощенко Л. С. Використання інноваційних методів навчання у професійній підготовці економістів-міжнародників у Німеччині Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. – К., 2008. – Вип. 20. – С. 436–441.

Ящук І. П. Формування життєвої компетентності особистості старшокласників загальноосвітніх шкіл України: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.07; Інститут проблем виховання АПН України. — К., 2001.

Тема 6. Комунікативна взаємодія викладача зі студентами

Питання для самостійної роботи

1. Що ви розумієте під поняттям «педагогічне спілкування»?
2. Назвіть стадії педагогічного спілкування. Розкрийте їх суть.
3. Дайте характеристику кожного зі структурних компонентів професійно-педагогічного спілкування.
4. Розкрийте основні характеристики стилів педагогічного спілкування.
5. Що ви розумієте під поняттям «педагогічний такт»?
6. Розкрити зміст функцій педагогічного спілкування (інформаційна, соціальна перцепція, афективна, інтерактивна, самопрезентація та ін.).
7. Назвати вміння та навички двох технік педагогічного спілкування: а) техніка спілкування з метою порозуміння; б) техніка директивного спілкування.
8. У чому суть діалогічного спілкування між викладачем і студентом?
9. Яку роль у спілкуванні викладача і студента відіграє мовлення викладача? Сформулюйте вимоги до мовлення викладача.
10. Якими механізмами взаєморозуміння повинен володіти викладач?
11. Сформулюйте десять правил культури педагогічного спілкування.
12. Які стилі педагогічного спілкування є найбільш оптимальними щодо

розв'язання завдань професійної підготовки і особистісного зростання студента?

13. Які психологічні засоби, методи та прийоми підвищують ефективність педагогічного спілкування зі студентською аудиторією під час лекції, на семінарських заняттях і екзамені?

14. Які якості особистості викладача є важливими для його авторитету серед студентів?

15. Охарактеризуйте явище хибного авторитету викладача.

Як його попередити?

16. Якими основними психологічними впливами на студентів користується викладач?

17. Охарактеризуйте фактори впливовості викладача.

18. Як виявляються об'єктивна і суб'єктивна сторони спілкування у викладацькому колективі?

19. Які види взаємин мають місце між викладачами? Які з них найбільш сприятливі? Доведіть.

20. Порівняйте дружбу і товариські взаємини викладачів. Чи може дружба шкодити роботі? Як цього не допустити?

21. Які типи соціально-психологічного клімату мають місце у колективі викладачів?

22. Яким з психологічного погляду повинно бути керівництво роботою кафедри?

23. Узагальніть функції педагога-наставника в навчально-виховному процесі.

24. Формування духовно-моральних цінностей у студентів вишів.

25. Зарубіжна практика виховання молоді у вишах.

Список літератури

Бех І.Д. Технологія інтимно-особистісного спілкування Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. - 2003. - № 1. - С. 17-29.

Булах І., Долинська Л. Викладач-студент: психологія міжособистісних взаємодій: Навчально-методичний посібник. – К., 2005. – 106 с.

Булах І.С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів. Навчально-методичний посібник. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2002. – 114с.

Бурдейна Л. Діалогічне спілкування як необхідна умова формування моральної культури студентської молоді Педагогіка і психологія професійної освіти. - 2004. - №4. - С. 38-46.

Винославська О.В. Зміст моделі психолого-управлінського консультування працівників навчальних закладів з проблеми ефективної міжособистісної взаємодії Практична психологія та соціальна робота. —2004. – №3. – С. 1-3.

Галян О.І. Діалогічна парадигма міжособистісної педагогічної взаємодії Психологія: Зб. наук, праць. – К.: НПУ, 1999. – Вип. 1 (4). – С. 82-88.

Заброцький М.М., Максименко С.Д. Комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування. – Київ-Житомир: Волинь, 2000. – 32 с.

Карамушка Л.М. Психологія управління закладами середньої освіти: Монографія. – К.: Ніка-Центр, 2000. – 332 с.

Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект): Монографія. – К.: МАУП, 2000. – 286 с.

Корніяка О.М. Педагогічна діяльність і культура педагогічного спілкування Практична психологія і соціальна робота. - 2003. - № 1. - С. 38-43.

Мединцев В.О. Деякі теоретичні джерела діалогічного підходу в психології Практична психологія та соціальна робота. - 2000. - №9-10.- С. 107-109.

Сагач Г.М. Мистецтво ділової комунікації: Навч. посібник. – К., 1996.

Сергієнко І.М. Підготовка спеціалістів соціономічних професій до діалогічного спілкування Педагогіка і психологія професійної освіти. - 2006.-№1. - С. 129-139.

Сидоренко О.Л. Про способи підвищення ефективності взаємодії викладача зі студентами Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. -2002. - № 1-2. - С. 83-88.

Чепелева Н.В. Діалог як механізм творчої діяльності Психологія: Зб.

Тема 7. Психологія особистості та діяльності викладача вищої освіти

Питання для самостійної роботи

1. Розкрийте психологічні особливості викладацької професії.
2. Якими є сучасні вимоги до особистості викладача вищої освіти?
3. У чому специфіка науково-педагогічної діяльності викладача ВНЗ порівняно з педагогічною діяльністю шкільного вчителя?
4. Які цінності властиві для особистості викладача?
5. Які пріоритети повинні бути у системі професійних цінностей викладача?
6. Якими моральними якостями повинен відзначатись викладач?
7. Якими є основні проблеми підготовки та перепідготовки викладача?
8. Якими є задачі процесу підготовки викладача?
9. Назвіть складові структурної моделі системи професійної підготовки викладача.
10. Назвіть етапи професійної підготовки та перепідготовки викладачів вищої освіти та розкрийте їх суть.
11. Якими є форми організації навчання у вищій школі?
12. Які складові навчального процесу визначає форма навчання?
13. Якими є форми науково-дослідної роботи студентів?
14. Якими є види випускових наукових робіт студентів, якими є їх функції?
15. Які психологічні умови визначають ефективність діяльності викладача вищої освіти?
16. Які вимоги ставляться до випускових наукових робіт студентів?
17. Яке призначення мають консультації?
18. Які завдання стоять перед виховною роботою викладача?
19. Якими є напрями (шляхи) виховної роботи у вищому навчальному закладі?
20. Охарактеризуйте прийоми виховання майбутніх фахівців.

22. Від чого залежить переконливість викладача?
23. Розкрийте функції, види, структуру лекції.
24. Якими є вимоги до лекції та психологічні умови її ефективності?
25. У чому полягає майстерність лекційного викладання?

Список літератури

Дуткевич Т.В., Терещенко В.А. Психологічна готовність майбутніх учителів до інтерактивної взаємодії з учнями: Монографія Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2010. – 160 с.

Зиновкина М. Вузовский педагог XXI века Высшее образование в России. - 1998. - №3. - С. 14-16.

Калошин В.Ф. Самоактуалізація викладача Практична психологія та соціальна робота. - 2000. - №1. - С. 7-9.

Левківський Б. Підвищення педмайстерності викладачів вищих навчальних закладів Вища школа. - 2005. - №3. - С. 57-59.

Мороз О. Г. Педагогіка і психологія вищої освіти: Навчальний посібник для молодих викладачів, аспірантів і майбутніх магістрів - К.:НПУ ім. М.Драгоманова, 2003. – 267 с.

Мороз О., Юрченко В. Психолого-педагогічна модель викладача вищої освіти Наукове проектування інноваційних та альтернативних систем вищої освіти. - Тернопіль, 2000. - С. 187-189.

Мороз О. Г, Юрченко В. І. Підготовка майбутнього викладача вищої освіти: психолого-педагогічний ракурс Наукові записки: Зб. наук, стат. НПУ ім. М. П. Драгоманова. - К.: НПУ, 2001. - Вип. 41. - С. 156-159.

Педагогічна творчість і майстерність. Хрестоматія Інститут змісту і методів навчання Н. В. Гузій (укл.). - К., 2000. - 167 с.

Рудик П. А. Потреба в посиленні виховання студентів Проблеми освіти. - 1997. - Вип.7. - С. 101-111.

Скульський Р.П. Особливості виховної роботи у національному вищому навчальному закладі Проблеми освіти, - 1997. - Вип.7. - С. 91- 101.

Щербань П. Українська національна ідея і сучасні проблеми виховання

РОЗДІЛ 5. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Підготувати есе на електронному і паперовому носіях, виступити на практичному занятті з відповідною тематикою (протягом семестру)

5.1 Приблизна тематика есе:

1. Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості (психофізіологічні особливості, протиріччя, соціальна ситуація розвитку).
2. Адаптація студента до навчання у вищій школі, види адаптації, умови ефективності.
3. Типологічні особливості студентів, що виявляються в навчальній діяльності та поведінці.
4. Врахування психологічних особливостей юнацького віку при роботі зі студентами.
5. Навчально-професійна діяльність як провідна в студентському віці.
6. Формування професійної спрямованості особистості студента.
7. Розвиток «Я-концепції» як показника особистісного зростання і професійного становлення студента.
8. Складові та функції «Я концепції».
9. Формування професійних та особистісних якостей майбутнього фахівця.
10. Розвиток творчості студентів.
11. Готовність до професійної діяльності випускника.
12. Психологічні особливості студентської групи та її структура.
13. Рівні розвитку студентської академічної групи.
14. Соціально-психологічні явища в студентській групі та їх вплив на особистість окремого студента.
15. Проблема лідера та лідерства в студентській групі.
16. Соціально-психологічний клімат у групі та його вплив на її працездатність.
17. Психологічний аналіз учіння студентів
18. Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності.

19. Мотиваційна спрямованість учіння студента.
20. Формування професійних мотивів навчання.
21. Власна пізнавальна активність студента, її спрямованість на засвоєння професійних знань, умінь і навичок.
22. Розвиток творчого потенціалу студентів під час навчання.
23. Психологічні принципи організації навчально-професійної діяльності студентів.
24. Психологічні аспекти організації самостійної роботи студентів.
25. Психологічні причини неуспішності студентів і шляхи їх подолання.
26. Роль педагогічного спілкування в навчальному процесі ВНЗ.
27. Проблеми розуміння, визнання та прийняття студента.
28. Активне рефлексивне слухання та «Я-повідомлення» в комунікативній взаємодії.
29. Діалогічне спілкування.
30. Протиріччя та бар'єри спілкування, причини їх виникнення та засоби регулювання.
31. Особливості педагогічного конфлікту, стадії розвитку, поведінка конфліктуючих сторін.
32. Психологічні передумови та шляхи вирішення педагогічного конфлікту.
33. Психологічна характеристика викладача вищої освіти як особистості.
34. Характеристика самосвідомості викладача, аналіз його професійної компетентності та майстерності.
35. Вплив «Я-концепції» викладача на його науково-педагогічну діяльність.
36. Науково-педагогічна творчість, її особливості.
37. Умови імпровізації в науково-педагогічній діяльності.
38. Культура педагогічного мислення.
39. Характеристика педагогічних здібностей.
40. Особливості діяльності викладача при різних стилях взаємодії.
41. Адаптація студентів до навчання у ВНЗ.
42. Типологія студентів: аналіз різних підходів і класифікацій.

43. Аналіз сучасних психолого-педагогічних досліджень студентства.
44. Особливості пізнавальної сфери у студентському віці.
45. Актуальні проблеми сучасної студентської молоді.
46. Умови успішної соціалізації студентів в процесі навчання у ВНЗ.
47. Основні напрями підвищення ролі ВНЗ у процесі соціалізації студентів.
48. Загальні, спеціальні та соціальні здібності студентів у процесі освітньо-професійної соціалізації студентів.
49. Професійна ідентичність: структура, генезис і умови становлення.
50. Основні шляхи становлення студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності.
51. Психологічні особливості учіння як основного виду діяльності студентів.
52. Індивідуально-психологічні передумови ефективності навчальної діяльності студента.
53. Вплив освітньої діяльності на особистість людини.
54. Психологічні фактори й бар'єри розвитку здібностей студентів у навчальній діяльності.
55. Різні аспекти створення соціально-психологічного й навчально-організаційного клімату у студентській групі ВНЗ.
56. Особливості впливу соціального розвитку особистості та соціальних здібностей на соціальний статус студента в групі.
57. Особливості міжособистісних стосунків у студентському колективі.
58. Вплив внутрішньо групових стосунків на розвиток особистості студента як майбутнього професіонала.
59. Лідерство як феномен в академічній групі.
60. Особистісні особливості як фактори життєвого успіху.
61. Управління часом як фактор успішної адаптації до навчання у ВНЗ.
62. Структура й рівні особистісно-професійного саморозвитку майбутніх спеціалістів.
63. Рефлексія викладача у процесі викладання.
64. Напрямки саморозвитку викладача ВНЗ у професійній діяльності.

65. Принципи гуманізації педагогічної взаємодії.
66. Процес формування педагогічної компетентності викладачів вищої школи.
67. Самостійна робота студентів як необхідний компонент формування професійної компетентності майбутнього педагога/викладача.
68. Моральність як базова компетентність викладача вищої школи.
69. Роль куратора у формуванні колективу
70. Формування духовно-моральних цінностей у студентів вишів.
71. Зарубіжна практика виховання молоді у вишах.
72. Роль психологічної служби ВНЗ у розвитку навчальної мотивації студента.
73. Психологічна служба ВНЗ як компонент цілісної системи освіти.
74. Вплив психологічної служби ВНЗ на психологічний клімат освітньої установи.
75. Формування організаційної культури ВНЗ із урахуванням професійної специфіки.

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»). Академічний плагіат може мати різні форми, включаючи пряме копіювання чужих текстів без належного цитування та вказівки на джерело, переписування ідеї або концепції без належного дослідження та оригінального аналізу, використання результатів попередніх досліджень без належних посилань на відповідні джерела, а також само надання результатів інших авторів як власних.

Академічний плагіат порушує найважливіші принципи наукової спільноти, такі як оригінальність, інтелектуальна власність та наукова доброчесність. Це

також порушує правила цитування та відповідності авторських прав, які є основними засадами наукової етики.

Наслідки академічного плагіату можуть бути серйозними. Для студентів це може призвести до дискредитації їх академічної репутації, отримання незаслужених оцінок, а в деяких випадках навіть до виключення з навчального закладу. Крім того, академічний плагіат підриває основи наукового процесу, адже передбачається, що нові дослідження будуються на попередніх наукових внесках та інтелектуальній праці інших дослідників.

У сучасному академічному середовищі приділяється значна увага боротьбі з академічним плагіатом. Університети та наукові організації встановлюють строгі політики щодо етичної поведінки та норм академічного письма, а також використовують спеціалізовані програми для виявлення плагіату. Також проводяться інформаційні кампанії та навчальні заходи, спрямовані на підвищення свідомості студентів, науковців та викладачів щодо наукової чесності та коректного цитування джерел.

Остаточно, ефективна боротьба з академічним плагіатом вимагає поєднання зусиль усіх учасників академічного процесу - студентів, викладачів, науковців та адміністрації вищих навчальних закладів. Це важливий крок у забезпеченні наукової грамотності, високої якості освіти та розвитку наукового дослідження.

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есеїв тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

5.2 Методичні вказівки щодо оформлення есе

Есе — це нарис студента на задану тему, який висловлює обґрунтовану авторську позицію та написаний у вільній формі. Зазвичай як тема есе наводиться цитата, ставиться полемічне питання чи наводиться ситуація з професійної сфери діяльності, яку має осмислити студент.

Структура написання есе зазвичай складається з таких частин:

- вступ;
- основна частина;
- висновок;
- список використаних джерел (літературні джерела (не більше 5) розміщуються в алфавітному порядку, відповідно до ДСТУ 8302:2015).

На титульному листі до структури есе вказують назву навчального закладу, предмет, тему роботи, ПІБ та курс, групу студента, ПІБ, науковий ступінь та посаду викладача.

Основні технічні вимоги до написання есе:

- шрифт –Times New Roman;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- кегль – 14;
- мова – державна;
- текст розташовується з одного боку аркуша паперу формату А4 (210 x 297 мм);
- до 40 рядків на сторінку;
- в есе має бути назва (збігається з тематикою тексту);
- відступи від країв аркуша – зліва 3 см, згори та знизу 2 см, справа 1,5 см;
- за наявності використаної літератури – посилання на джерело (наприклад, [1, с. 11]).

РОЗДІЛ 6.

КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. Приклади тестових завдань для поточного контролю

1. Що з наведеного не досліджує психологія вищої школи?
 - а) психологічні питання управління процесом освітньо-професійної соціалізації студентів;
 - б) формування професійно важливих якостей і пізнавальних процесів;
 - в) критерії й індикатори професійного, особистісного, соціального та розумового розвитку студентів;
 - г) особливості взаємодії студентів як соціальної групи.

2. Що з наведеного не є категорією психології вищої школи?
 - а) "розвиток особистості";
 - б) "дорослішання";
 - в) "навчання";
 - г) "виховання".

3. Для кого є характерним формуючий педагогічний вплив?
 - а) для студента;
 - б) для педагога;
 - в) для батьків;
 - г) для ЗМІ.

4. Що розуміється під процесом входження індивіда до різноманітних соціальних груп на підставі освоєння необхідних для інтеграції у їхню структуру видів і форм діяльності?
 - а) онтогенез;
 - б) соціалізація;
 - в) виховання;
 - г) психогенез.

5. Що таке "поріг соціалізації"?
 - а) найвища або найнижча межа розвитку особистості;
 - б) межа, на якій відбувається перехід від одного рівня соціалізації до іншого;
 - в) початок процесу соціалізації;
 - г) досягнення особистістю відповідних показників повної соціалізації.

6. Що з запропонованого не є рівнем методології сучасної української психології вищої школи?
 - а) філософський рівень;
 - б) конкретно-методичний рівень;

- в) загальнонауковий рівень;
- г) психологічний рівень.

7. Системний підхід...

- а) розглядає зв'язок не поєднаних між собою явищ;
- б) вивчає системну детермінацію;
- в) синтезує різні погляди в єдину;
- г) аналізує об'єкт як систему.

8. Прагнення вивчати будь-яке психічне явище як процес, що має початок, певну динаміку й завершення найповніше виявляється у:

- а) принципі системної детермінації психічного;
- б) принципі розвитку;
- в) принципі лонгітюдності;
- г) принципі системної будови психічного.

9. Яка з нижченаведених рис не відрізняє студентство від решти груп:

- а) соціальний престиж;
- б) активна взаємодія з різними соціальними групами;
- в) пошук сенсу життя;
- г) активний пошук партнера для створення родини.

10. Чим завершується формування "Я-концепції" у студентські роки?

- а) ідентифікаційним новоутворенням;
- б) кризовим станом;
- в) формуванням її соціально-професійного аспекту;
- г) формуванням нових ціннісних орієнтацій.

11. Із яким періодом збігається час навчання у ВНЗ?

- а) становленням самосвідомості особистості;
- б) отриманням професійних навичок;
- в) дозріванням особистості;
- г) формуванням нової ролі.

12. Якою є найважливіша проблема, суть соціальної ситуації розвитку студента?

- а) формування "Я-концепції";
- б) вирішення соціально-психологічної ролі;
- в) особистісне та професійне самовизначення;
- г) зміна соціального статусу.

13. Здатність людини як суб'єкта праці змінювати сфери та способи діяльності – це...

- а) особистісний вибір;
- б) навичка, яка формується внаслідок навчання у ВНЗ;

- в) професійний універсалізм;
- г) зріла "Я-концепція".

13. Перегляд ціннісно-духовних категорій, аксіологічна переорієнтація...

- а) відбуваються в студентському віці;
- б) завершуються на початку юності;
- в) є наступною стадією після студентства;
- г) не характерні для студентів взагалі.

14. Що є характерною рисою морального розвитку в цьому віці?

- а) розвиток "Я-концепції";
- б) посилення свідомих мотивів поведінки;
- в) формування смисложиттєвих орієнтацій;
- г) віднайдення нових цінностей;

15. Умови освітньої соціалізації...

- а) відіграють найважливішу роль при формуванні "Я-концепції";
- б) спрямовують морально-ціннісний розвиток студента;
- в) відображають тенденції розвитку сучасної молоді;
- г) визначають спрямованість розуму людини, формують склад мислення.

16. Процес активного саморозвитку зрілої людини з опорою на власні потенціали самоздійснення – це...

- а) само актуалізація;
- б) зріла "Я-концепція";
- в) потенціал соціальних здібностей;
- г) моральна поведінка.

17. Нетиповою характеристикою студентського віку є:

- а) брак соціального досвіду;
- б) максималізм;
- в) категоричність оцінок;
- г) активна життєва позиція.

18. Адаптація визначається як:

- а) пристосування;
- б) звикання;
- в) примирення;
- г) виживання.

19. Який із наведених аспектів не трактується як професійна ідентичність:

- а) провідна тенденція професійного становлення особистості;
- б) показник рівня розвитку особистості як суб'єкта професійного шляху;
- в) становлення професійно-важливих умінь і навичок;

г) комплексне динамічне утворення, що змінюється під впливом ряду чинників, провідним із яких є професій- не навчання.

20. Який із наведених етапів дослідники не виділяють як етап формування у студентів професійної ідентичності

- а) пристосувальний;
- б) адаптаційний;
- в) стабілізуючий;
- г) уточнюючий.

21. Позитивним проявом становлення професійної ідентичності студента є:

- а) розвиток його професійної спрямованості;
- б) розвиток його особистісної ідентичності;
- в) формування професійної "Я-концепції";
- г) практичний досвід праці.

22. Що з перерахованого не є ознакою професійної кризи:

- а) переживання людиною почуття відсталості від життя;
- б) втома;
- в) зниження рівня професіоналізму і виникнення від- чуття вичерпаності своїх можливостей;
- г) пошук нового місця роботи.

23. Вироблення у студентів правильного уявлення про суспільне значення та зміст роботи в майбутній галузі діяльності, закономірності її розвитку це...

- а) професійна адаптація;
- б) вироблення соціальних ролей;
- в) практична діяльність;
- г) професійна соціалізація.

24. Особливо активно в період освітньої соціалізації у вищій школі розвиваються...

- а) навички запам'ятовування;
- б) спеціальні здібності;
- в) комунікативні вміння;
- г) копінг-стратегії.

25. Що з перерахованого не входить до структури цілеспрямованої навчальної діяльності?

- а) фізіологічне підґрунтя засвоєння навчальної діяльності;
- б) навчально-пізнавальний мотив;
- в) навчальні задачі;
- г) специфічні навчальні дії.

26. Що з перерахованого не можна вважати основними психологічними

показниками сформованості навчально- пізнавальної діяльності:

- а) домінування в мотивації студента навчально- пізнавальних мотивів;
- б) його потреба і вміння розрізняти в навчальній діяльності її конкретні результати та способи виконання;
- в) вираженість спрямованості студента на виділення та теоретичне осмислення загальних способів дії, створення загальних схем матеріалу, що вивчається;
- г) застосування отриманих у навчанні знань на практиці.

27. Хто з науковців визначав малу групу як "будь-яку кількість осіб, які перебувають у взаємодії один з одним у вигляді однієї безпосередньої зустрічі або ряду зустрічей, при яких кожен член групи отримує деяке враження або сприйняття кожного члена групи".

- а) М. Шоу;
- б) Р. Бейлз;
- в) Р. Браун;
- г) В. Гонрад.

28. Чинники навчальної згуртованості ..., ніж виробничі.

- а) сильніші;
- б) стійкіші;
- в) слабші;
- г) триваліші.

28. Що з наведеного не включено до ревеневих соціально- психологічних характеристик студентської групи?

- а) кооперація;
- б) асоціація;
- в) корпорація;
- г) група.

29. Який колектив є групою студентів на першому, організаційному етапі?

- а) початковий колектив;
- б) згуртований, міцний і дружній колектив;
- в) на першому етапі не представляє ніякого колективу;
- г) студентська група ніколи не буває колективом.

30. Що відбувається, коли виявлені організатори колективної діяльності, що користуються авторитетом у більшості членів колективу?

- а) настає перший етап розвитку;
- б) настає другий етап розвитку;
- в) настає третій етап розвитку;
- г) настає четвертий етап розвитку.

31. Потреба у певному становищі, набутті статусу серед однолітків...

- а) з часом стають важливим етапом життя студента;

- б) стають домінуючим мотивом у поведінці та навчанні студентів;
- в) відіграють важливу роль при налагодженні міжособистісних стосунків;
- г) є основним завданням студентського віку.

Динамічний аспект статусу, як поведінка, яка очікується від індивіда, який займає певну позицію у групі – це...

- а) груповий статус;
- б) групова роль;
- в) групова динаміка;
- г) групова позиція.

32. До питань статичності академічної групи не належать:

- а) визначення складу, кордонів групи;
- б) визначення академічної успішності групи; в) визначення композиції групи;
- г) визначення рангових позицій її членів.

33. При вивченні "ділового" спілкування та спільної діяльності виявляються...

- а) функціонально-рольові стосунки;
- б) індивідуальний стиль діяльності;
- в) рівень набутих практично-ділових навичок;
- г) типові риси особистості.

33. Місце, яке посідає особа у груповій ієрархічній структурі відносин – це...

- а) індивідуальна роль члена групи;
- б) індивідуальна позиція члена групи;
- в) рівень авторитету члена групи;
- г) соціометричний статус.

34. Що відіграє найважливішу роль при набутті людиною професійної компетентності?

- а) відвідування лекційних і семінарських занять;
- б) самоосвіта;
- в) самовиховання;
- г) передача набутого досвіду іншим людям.

35. В інформаційну епоху виявляються три помилкові установки властиві мисленню, націленому на отримання диплому. Оберіть зі списку зайву.

- а) головне – обрати спеціалізацію;
- б) оцінки важливіші за все інше;
- в) чим швидше закінчити навчання, тим краще;
- г) головне в навчанні – отримати диплом.

37. Що дозволяє отримати досвід саме в тій галузі, яка цікавить Вас як майбутня професія?

- а) стажування;
- б) поза навчальна діяльність;

- в) практика;
- г) безліч прочитаної літератури.

38. Що з перерахованого не виступає можливостями реалізації мислення, налаштованого на отримання досвіду для студентів?

- а) самоосвіта;
- б) програми стажування;
- в) програми міжнародного обміну;
- г) інноваційні програми навчання.

39. Що лежить в основі організаційно-управлінського підходу?

- а) принципи управління;
- б) ефективна взаємодія на всіх ланках організації;
- в) уявлення про соціальну організацію й діяльність управління групами;
- г) принцип системності.

40. Що з перерахованого не притаманне педагогічній праці?

- а) демократичність;
- б) умотивованість;
- в) ціле покладання;
- г) предметність.

41. Формою освітньої взаємодії, співробітництва педагога і студентів є...

- а) педагогічне спілкування;
- б) внутрішньо групова взаємодія у ВНЗ;
- в) навчальні плани та програми;
- г) система оцінок, яку запроваджено в країні (у ВНЗ).

42. Що з перерахованого найменше впливає на компетентність педагога?

- а) особистість педагога;
- б) інтелектуальні характеристики; в) сімейний стан педагога;
- г) спеціальні вміння.

43. Орієнтація людини на іншого як на суб'єкта, який має право на самовираження, свободу поведінки та самореалізацію – це...

- а) індивідуальний підхід;
- б) свобода дій;
- в) гуманістична спрямованість;
- г) самоактуалізація.

44. Що з перерахованого можна вважати інноваційною компетентністю?

- а) академічна мобільність;
- б) сучасна шкала оцінювання;
- в) впровадження єдиної форми одягу;
- г) рейтингова система навчання.

45. Що з перерахованого не є важливим факторами становлення педагогічної майстерності?

- а) любов до людей і педагогічної діяльності;
- б) високорозвинений інтелект;
- в) гарний смак як розвиненість естетичних почуттів;
- г) власний досвід батьківства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В.П. Проблеми і перспективи розвитку вищої освіти в Україні на зламі століть Директор освіти. – 2016. – №42, 43. – С. 1-2, С. 8-9.

2. Балл Г.О., Перепелиця П.С. Формування готовності до професійної праці у контексті гуманізації освіти Психологічні аспекти гуманізації освіти. Книга для вчителя – Київ-Рівне, 2006. – С.78-90.

3. Бех І.Д. Виховання особистості. У 2-х кн. Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. – Кн. 1. – К.: Либідь, 2013. – 278 с.

4. Булах І., Долинська Л. Викладач-студент: психологія міжособистісних взаємодій: Навчально-методичний посібник. – К., 2015. – 106 с.

5. Булах І.С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів Навчально-методичний посібник. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2018. – 114 с.

6. Булах І.С. До проблеми су'єкт-суб'єктної взаємодії в педагогічному процесі Зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г.С.Костюка АПН України. – К., 2016. – Т. 5. – Ч. 6. – С.28-33.

7. Бурдейна Л. Діалогічне спілкування як необхідна умова формування моральної культури студентської молоді Педагогіка психологія професійної освіти. - 2014. - №4. - С. 38-46.

8. Бутенко Н.Ю. Комунікативні процеси у навчанні: Підручник. – К.: КНЕУ, 2015. – 383 с.

9. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. К.: Каравела, 2018. 296 с.

10. Вища освіта в Україні: Навч. посібник: В.Г.Кремінь, С.М.Ніколаєнко, М.Ф.Степко та ін – К.: Знання, 2005.

– Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація. Навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – 256 с.

11. Гузій Н.В. Педагогічний професіоналізм. Історико-методологічні та теоретичні аспекти: Монографія. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2004. – 243 с.

12. Долинська Л.В. Стилi педагогічного спілкування та можливості його формування в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя Психологія: Зб. наук, праць. - К.: НПУ, 2010. - Вип. 1 (4). - С. 64-69.

13. Долинська Л.В., Максимчук Н.П. Психологія ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя. - Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2008. –124с.

14. Заброцький М.М., Максименко С.Д. Комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування. – Київ-Житомир: Волинь, 2000. – 32 с.

15. Зайцева І. В. Мотивація учіння студентів: Моногр. - Ірпінь, 2000.- 191 с.

16. Зубалій Н. П. Психологічний аналіз структури позитивного ставлення до учіння студентів Наук, записки: Зб. наук, праць. - Вип.40. – К.: НПУ, 2011.-С. 221-223.

17. Зязюн І. Естетична регуляція ціннісної свідомості Вища освіта України.

- 2005. - №3. - С. 5-12.

18. Карпенко З.П. Аксіопсихологія особистості. – К., 1998. – 216 с.

29. Калошин В.Ф. Самоактуалізація викладача Практична психологія та соціальна робота. - 2010. - №1. - С. 7-9.

19. Киричук О. В. Діалог у контексті педагогічної взаємодії В кн.: Діалогічна взаємодія у навчально-виховному процесі загальноосвітньої освіти: Книга для вчителя. – К.: ІЗМН, 2007. – С. 31-46.

20. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні А.Погрібний, А.Алексюк та ін. – К.: Школяр, 2007. – 149 с.

21. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – К.: Рад. школа, 2012. – 608 с.

22. Левківський Б. Підвищення педмайстерності викладачів вищих

навчальних закладів Вища школа. - 2005. - №3. - С. 57-59.

23. Максименко С.Д. Структура особистості Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – №1. – С. 1-13

24. Максименко С.Д., Щербан Т.Д. Професійне становлення молодого вчителя. – Ужгород: Закарпаття, 1998. – 106 с.

25. Максимчук Н.П. Психологічна діагностика професійної придатності: Навчальний посібник для студентів ВНЗ. - Кам'янець-Подільський:Буйницький О.А., 2009. – 264с.

26. Максимчук Н.П. Становлення ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя: Моногр. - Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2009. – 180 с.

27. Мегем Є. Спільна творча діяльність викладачів і студентів – основа проектно-технологічної підготовки Вища освіта України. – 2005. – №4.– С. 90-94.

28. Мединцев В.О. Деякі теоретичні джерела діалогічного підходу в психології Практична психологія та соціальна робота. - 2000. - №9-10.- С. 107-109.

29. Мешко О. І. Психологія вищої освіти. Навчальний посібник. Тернопіль, 2018. 196 с
Подольак Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти. Підручник.К.: Каравела, 2017. – 360 с.

30. Моделі гармонізації національних і міжнародних стандартів освіти у контексті Болонського процесу. Матеріали Міжнародного семінару 27-28 травня 2004 р., проведеного у Львівському нац. ун-ті ім. І.Франка.– Львів.:Літопис, 2004.

31. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої освіти: Навчальний посібник для молодих викладачів, аспірантів і майбутніх магістрів. - К.: НПУ ім. М. Н Драгоманова, 2003. – 267 с.

32. Мороз О., Юрченко В. Психолого-педагогічна модель викладача вищої освіти Наукове проектування інноваційних та альтернативних систем вищої освіти. - Тернопіль, 2000. - С. 187-189.

33. Мороз О.Г., Юрченко В.І. Підготовка майбутнього викладача вищої

освіти: психолого-педагогічний ракурс Наукові записки: Зб. наук, стат. НПУ ім. М. П. Драгоманова. - К.: НПУ, 2001. - Вип. 41. - С. 156-159.

34. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 448 с.

35. Мостова І. Першокурснику: поради психолога. - К.: Тандем, 2000. - 76 с. Навчальний процес у вищій педагогічній школі за ред. О.Г. Мороза. - К., 2001. - 337с.

36. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – 448 с.

37. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Документи і матеріали. Травень – грудень 2004 р. – Частина 2/. Упорядники: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., І.І.Бабин. Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім.В.Гнатюка, 2005.

38. Папуча М.В., Крачковська Т.Д. Особистість: розвиток, соціалізація, виховання. - Ніжин : РВВ НДПУ ім. М. Гоголя, 2001. - 148 с.

39. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. – К.: ТОВ «Філ-студія», 2006. – 320с.

40. Рєзнік Т.І. Психологічний зміст труднощів у навчанні студентів-першокурсників Практична психологія та соціальна робота, 2002. – №1.– С. 1-3.

41. Рутіак Д.М. Навчальна діяльність студента в умовах особистісно орієнтованого навчання Педагогіка і психологія професійної освіти. - 2005. - №5. - С. 15-24.

42. Рябченко В. Деякі концептуальні проблеми навчання і виховання студентів у сучасних вищих навчальних закладах України Вища освіта України. - 2005. - №3. - С. 40-44.

43. Савенкова Л.О. Професійне спілкування майбутніх викладачів як об'єкт психолого-педагогічного управління Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. – К.: КНЕУ, 2005. – 209с.

44. Семиченко В.А., Галус О.М., Зданевич Л.В. Теоретичні та методичні основи професійного самовиховання студентів вузу – Хмельницький: ХГПШ,

2001. – 253 с.

45. Сергієнко І.М. Підготовка спеціалістів соціономічних професій до діалогічного спілкування Педагогіка і психологія професійної освіти. - 2006.- №1. - С. 129-139.

46. Сидоренко О.Л. Про способи підвищення ефективності взаємодії викладача зі студентами Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. -2002. - № 1-2. - С. 83-88.

47. Скульський Р.П. Особливості виховної роботи у національному вищому навчальному закладі Проблеми освіти. - 1997. - Вип.7. - С. 91-101.

48. Степанишин Б.І. Особа викладача інституту та шляхи її формування Рідна школа. - 1992. - № 2. - С. 60-67.

49. Турком Т.І., Осадчук І.В. Технологія самостійної роботи студентів, що зберігає їхнє здоров'я (з досвіду роботи) Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. - 2006. - № 3. - С. 65-73.

50. Федоришин Б.О. Психолого-педагогічні основи професійної орієнтації.– К., 2005.

51. Федорчук В.М. Розвиток комунікативної компетентності викладача. Соціально-психологічний тренінг. – Кам'янець-Подільський: “Абетка”, 2003. – 240 с.

52. Чепелева Н.В. Діалог як механізм творчої діяльності // Психологія: 36. наук, праць. – К.: НПУ, 2015. – Вип. 2. – С. 3-11.

53. Шайдур І. Психолого-педагогічні аспекти організації самостійної роботи студентів Рідна школа. - 2018. - №3. - С. 54-55.

54. Щербань П. Українська національна ідея і сучасні проблеми виховання студентської молоді Вища школа. - 2005. - №4. - С. 62- 66.

55. Інформаційні ресурси

56. Віртуальні бібліотеки, е-каталоги та довідники е-ресурсів http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_virtual_libraries/.

57. Державні бібліотеки України та інших країн http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_state_libraries/.

58. Електронний журнал «Народна освіта» (наукове фахове видання)
<http://www.narodnaosvita.kiev.ua/>.
59. Матеріали Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
(www.mon.gov.ua) Освітні ресурси http://intellect-invest.org.ua/educ_resources/
60. Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
<http://nbuv.gov.ua/>